

บทที่ 1

บทนำ

1.1ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาถือเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน การศึกษาเป็นตัวผลักดันคนในสังคมให้มีการตื่นตัวในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคม มุ่งพัฒนาให้คนที่เป็นกำลังของชาติให้มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และมีคุณธรรมจริยธรรม อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเยาวชน นิสิตนักศึกษา ก็คือ อาจารย์ เนื่องจากอาจารย์ เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม ที่พร้อมจะหล่อหลอมเยาวชน นิสิตนักศึกษาให้มีความรู้ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมดั่งเช่นคนในการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป

ปัจจุบันสังคมได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างมาก อาจารย์ในอดีตที่สังคมรู้จักกลับกลายเป็นมีลักษณะแบบ บริโภคนิยม ให้ความสำคัญกับวัตถุ โดยละเลยคุณธรรมจริยธรรมของไทยที่เคยมีมาในอดีต ที่น่าเศร้า คือ อาจารย์ ตกอยู่ในภาวะการณ์เดียวกันนี้ ไม่แพ้คนในสังคม อาจารย์มุ่งหารายได้ด้วยการสอนกวดวิชา แสวงหาวัตถุนิยมจิตวิญญาณความเป็นอาจารย์ มีหนี้สินส่วนตัว นอกจากนั้นความมีคุณธรรมจริยธรรมของอาจารย์ ก็เลือนรางหายไปแทบไม่หลงเหลือให้เห็นเช่นในอดีต อาจารย์ถ่วงละเมิดทางเพศเด็ก ลวนลามลูกศิษย์ เล่นการพนัน ขायเกรด ค้ายาเสพติด (ศุภพงษ์ แดงท่าไม้, 2548: 4-5) ที่มีให้เห็นเป็นประจำทางสื่อต่างๆ ผลที่ตามมาคือทำให้ความน่าเชื่อถือในตัวอาจารย์ลดน้อยลง ทำอย่างไรผู้ได้ชื่อว่าเป็นแม่พิมพ์ของชาติจะได้รับการแก้ไข และกลับมามีคุณลักษณะดั่งเช่นอดีต

ภารกิจของผู้ที่ได้ชื่อว่าอาจารย์ คือการพัฒนาสังคมในด้านการศึกษา องค์ความรู้ อบรม สั่งสอน ตลอดจนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นิสิตนักศึกษา เพื่อให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล(สุวรรณ สุวรรณเวช, 2546: 176-177) โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาไม่ว่ารัฐหรือเอกชน ส่วนต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปรับใช้และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นนักศึกษาเหล่านี้ล้วนเปรียบได้กับผลผลิตที่ออกจากโรงงาน สินค้าจะดีมีคุณภาพหรือไม่ผู้ผลิต คือ อาจารย์ ย่อมรู้คำตอบดีกว่าใคร ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนต่างมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูป

การศึกษา ปฏิรูป โรงเรียน สถานศึกษา ปฏิรูปครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนปฏิรูป หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ทั้งหมดล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ มีความรู้ความสามารถเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการเรียนรู้ แต่ถึงอย่างไรการศึกษาของ ไทยเราก็ยังถือว่าล้าหลังอยู่ถ้าเทียบกับประเทศในแถบเอเชีย อาทิ เช่น เวียดนาม จีน มาเลเซีย และ สิงคโปร์(ทองสุข แสงกล้า, 2545: 39) คำถามคือเราจะหาวิธีการช่วยเหลือประเทศในการพัฒนา ประชาชนให้ทัดเทียมกับนานาประเทศด้วยวิธีใด คำตอบย่อมหนีไม่พ้นบุคคลที่มีความสำคัญในการ พัฒนานคน คือ อาจารย์ ในฐานะผู้นำทางการศึกษา อิสลามได้ให้ความสำคัญกับอาจารย์ผู้สอน ดังที่ ท่านนบีอิบรอฮีม(อลียฮิสสะลาม)ได้ขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ ว่า

﴿ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْنَا آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ أَلَمُّ الْخَبِيرُ ﴾ البقرة: ١٢٩

ความว่า “ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าของพวกข้าพระองค์ โปรดส่งร่อซูลคน หนึ่งคนใดจากพวกเขาเองไปในหมู่พวกเขา ซึ่งเขาจะได้อ่านบรรดา โองการของพระองค์ให้พวกเขาฟัง และจะได้สอนคัมภีร์ และความ มุ่งหมายแห่งบัญญัติให้พวกเขาทราบ และชักฟอกพวกเขาให้สะอาด แท้จริงพระองค์ทรงไว้ซึ่งเดชานุภาพและปรีชาญาณ”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ: 129)

จากอายะฮ์ข้างต้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตอบรับคำขอของนบีอิบรอฮีม โดยการส่งท่าน ศาสดามุฮัมมัด ﷺ มาเป็นตัวแทนบนหน้าแผ่นดิน เป็นผู้บรมสั่งสอน ให้ความรู้ ครอบคลุมทั้งหมด ซึ่งสามารถประยุกต์ได้กับการศึกษาในทุกระดับ ตลอดจนเป็นแม่แบบในการปฏิบัติตนด้านต่าง ๆ บุคลิกภาพ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เพื่อให้ประชาคมได้ยึดเอาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติใน สถานศึกษาทุกระดับ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญในการบ่มเพาะให้ความรู้ ทักษะ วิจัยรณญาณ ตลอดจนการพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จที่แต่ละคนปรารถนา การจัดการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา แบ่งออก เป็น 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา โดยการศึกษาใน

ระดับปริญญาตรีนั้น เน้นหนักที่การให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ปฏิบัติได้และแสวงหาความรู้ต่อไปในสาขาที่ผู้เรียนได้เรียน ซึ่งนอกจากจะมีเป้าหมายในทางวิชาการแล้ว ในระดับปริญญาตรียังเน้นที่การสร้างและพัฒนาค่านิยม บุคลิกภาพและแบบแผนพฤติกรรมของผู้เรียน พร้อมกันไปด้วย ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติการริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2544:12) ในขณะที่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกนั้น เน้นหนักที่การแสวงหาความรู้และการพัฒนาความรู้ขึ้นใหม่ เป็นหลักสำคัญ ซึ่งเห็นได้ชัดว่า การศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น เน้นการพัฒนาคนเป็นหลัก แต่การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ หรือการสร้างองค์ความรู้(ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543:7) และที่สำคัญเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจความสามารถในการทำวิจัยในศาสตร์นั้นๆ การวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาระดับนี้(จรัส สุวรรณเวลา,2540:7-8)

สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบอิสลามควบคู่ในบางคณะ บางสาขาวิชา ที่มีการจดทะเบียนและเปิดสอนอย่างเป็นทางการปัจจุบันมี 3 แห่ง คือ 1)วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นวิทยาลัยของรัฐ มีสถานะเทียบเท่ากับคณะ ปัจจุบันเปิดสอนถึงระดับปริญญาเอก 2)มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เป็นมหาวิทยาลัยของเอกชน มีอยู่ 3 คณะ คือ คณะอิสลามศึกษา คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา สิ่งสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งสามแห่งมีจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือ การผลิตบัณฑิตที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความรอบรู้ มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ เป็นคลังทางปัญญา ตลอดจนมีความเป็นเลิศในทุกภารกิจ เพื่อพัฒนาสังคมไทยมุสลิมและภูมิภาคอย่างสมบูรณ์ ภายใต้หลักการอิสลาม (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2551:5)

เมื่อกล่าวถึง อาจารย์ ภาพที่เห็นคือความมีจรรยาบรรณ ผู้มีความขยัน อดทน มุมานะ เพียรพยายาม มุ่งมั่นในการพัฒนาอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ปัจจุบัน ภาพเหล่านั้นแทบไม่มีหลงเหลือให้เห็นอีกแล้ว โดยเฉพาะสภาพ อาจารย์ในสังคมปัจจุบันที่ประชาชนต่างต้องพยายามเอาตัวรอดในแต่ละวัน กับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ที่มีการแข่งขันกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตามความเจริญของเทคโนโลยี โดยไม่ได้สนใจวิธีการว่าจะถูกต้อง หรือผิดศีลธรรมหรือไม่ ด้วยสภาพของโลกาภิวัตน์ จึงทำให้สภาพอาจารย์ โดยรวมมีคุณลักษณะเช่นนี้(สำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการครู, 2543: 40) ถึงเวลาที่อาจารย์จะกลับไปมีคุณลักษณะเช่นในอดีต เป็นที่ยอมรับกันว่าทั้ง ครูและอาจารย์ เหมือนเข้าหาลอมของชาติในการที่จะอบรม พัฒนาเด็ก เยาวชนให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กล่าวไว้ว่า

« إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ مِثْلُ الْوَالِدِ أَعْلَمُكُمْ »

(رواه أحمد ، 1995 : 7403)

ความว่า”แท้จริงตัวฉันนั้นสำหรับพวกท่านเปรียบดังบิดาที่คอยสั่งสอนพวกท่าน”

(บันทึกโดยAhmad, 1995:7102)

ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในปัจจุบัน ควรจะต้องมีการทบทวน เพื่อให้อนาคตของชาติที่อยู่ในการดูแลของตน มีคุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์และไม่มีพฤติกรรมที่ไหลไปตามกระแสสังคม เพื่ออนาคตของชาติจะกลับไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมจริยธรรม

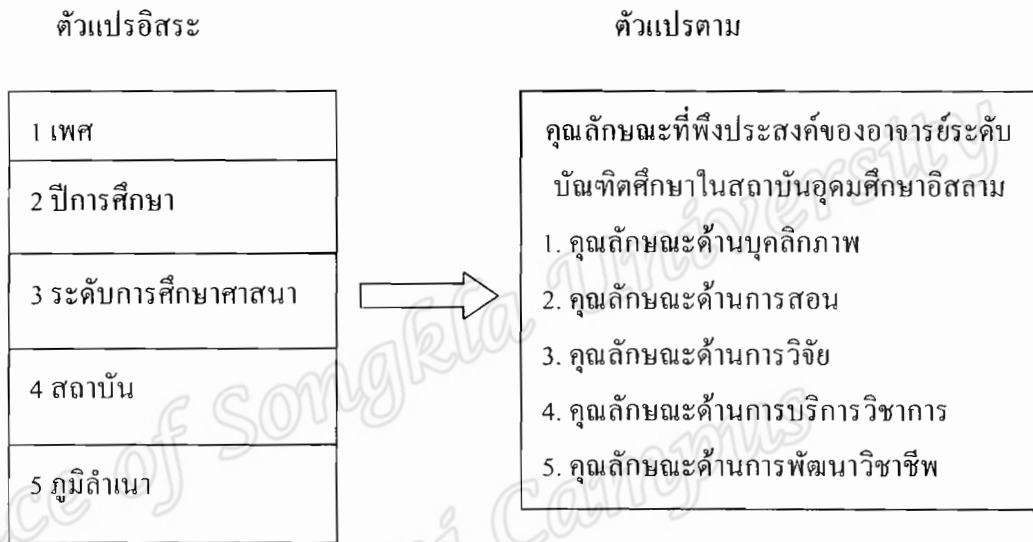
ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอิสลามในการนำไปพัฒนาผู้สอนในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ ปีการศึกษา การศึกษาด้านศาสนา สถาบัน และภูมิลำเนา

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม ผู้วิจัยได้วางขอบเขตไว้ดังนี้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี รหัส 2546 – 2551 จำนวน 80 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา รหัส 2548 – 2551 จำนวน 443 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ที่ศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะนักศึกษาในระดับบัณฑิต ซึ่งแบ่งเป็นตัวแปร

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ปีการศึกษา

- 1) ตั้งแต่ 46-49
- 2) ปีการศึกษา 50
- 3) ปีการศึกษา 51

2.1.3 ระดับการศึกษา ศาสนา

- 1) อิบติดาอีย์
- 2) มตะวัชชิต
- 3) ซานาวีย์
- 4) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

2.1.4 สถาบัน

- 1) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา

เขตปัตตานี

- 2) มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

2.1.5 ภูมิภาค

- 1) จังหวัดปัตตานี
- 2) จังหวัดยะลา
- 3) จังหวัดนราธิวาส
- 4) จังหวัดอื่น ๆ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านบุคลิกภาพ
- 2) ด้านการสอน
- 3) ด้านการวิจัย
- 4) ด้านการบริการวิชาการ
- 5) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ

1.5 สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา แตกต่างกัน

2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา แตกต่างกัน

3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีระดับการศึกษาศาสนา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา แตกต่างกัน

4. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีภูมิลำเนา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา แตกต่างกัน

5. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา แตกต่างกัน

1.6 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม

2. เพื่อทราบถึงความแตกต่างของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอิสลาม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ ปีการศึกษา การศึกษาด้านศาสนา สถาบัน และภูมิลำเนา

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนหรือผู้ปฏิบัติการสอนระดับบัณฑิต วิทยาลัย
อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

2. ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัย
อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี รหัส 2546 – 2551 และนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา โดยแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปาน
กลาง น้อย น้อยที่สุด

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง สัญลักษณ์แห่งความดี คุณลักษณะทางด้าน
ต่างๆ ของบุคลากรที่เป็นอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันการศึกษาอิสลาม คือคุณลักษณะของ
อาจารย์ 5 ด้าน ได้แก่

3.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง บุคลิกด้านการแต่งกาย
การควบคุมอารมณ์ การเสียสละ มีอمانة มีความเป็นธรรม สุภาพ อ่อนโยน ร่าเริงแจ่มใส ชยัน
ขันแข็ง ความเป็นกันเอง มีความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงาน กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มี
ลักษณะความเป็นผู้นำ คล่องแคล่วว่องไว กระตือรือร้นในการทำงาน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.2 คุณลักษณะด้านการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้
ความสามารถทักษะในการจัดกระบวนการเรียนอย่างเป็นระบบ ตรงต่อเวลา กระตือรือร้นในการสอน
ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับวิชาอื่น มีเวลาให้คำปรึกษา มีการประเมินผลการเรียนรู้ มีเทคนิควิธีการ
สอนทำให้เด็กเข้าใจง่าย แนะนำวิธีการค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อให้การดำเนินการสอนของผู้สอนใน
สถาบันการศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมกับบทบาทของอาจารย์

3.3 คุณลักษณะด้านการวิจัย หมายถึง ความเข้าใจลักษณะการศึกษา
ค้นคว้าวิจัย นำความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา จัดฝึกอบรมเทคนิคและกระบวนการทำวิจัย พัฒนา
งานวิจัยให้เป็นที่ยอมรับสู่ระดับชาติ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการทำวิจัย หาแหล่งทุน
เพื่อสนับสนุนการทำวิจัย มีบทความวิจัยอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยใน
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน

3.4 คุณลักษณะด้านบริการวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับการเพิ่มพูน

